

שלום-עליכם

דאָקטוירים

– וויסט איר ניט, פֿעטער, ווו זיצט דאָ ערגעץ דער דאָקטער פֿינפֿינקלקרויט?

– האָ? ווי אַזוי האָט איר אים אָנגערופֿן? פֿינפֿינפֿיין...

– פֿינפֿינקלקרויט.

– פֿינפֿינקלקרויט? אַזוי זשע רעדט. פֿינפֿינקלקרויט... עפעס אַ קענטלעכער נאָמען... וואָס זשע, איר דאַרפֿט טאַקע דווקא צון אים, נעפרעמענע? צי ס'איז נישקשה אַן אַנדער דאָקטער אויך? פֿאַראַן בײַ אונדז, קיין עין-הרע, גענוג די דאָזיקע סחורה. אַט דאָ אַקעגן זיצט אויך אַ דאָקטער, צוויי דאָקטוירים; איינער אַן אמתער דאָקטער, און דער אַנדערער אַ צײן-דאָקטער. און טאַקע באַלד די דריטע שטוב, אַט דאַרט, זיצט אויך אַ דאָקטער, אַ גאַנץ פֿינער דאָקטער, אפֿילו נאָך נאָר אַ יונגעטשקער דאָקטער, נישט לאַנג פֿון דער פֿאַבריקע, נאָר נישקשה, ער האָט שוין אַ היבשע פֿראַקטיקע. עס האָבן בײַ אונדז אַלע דאָקטוירים שיינע פֿראַקטיקע, וואָרום דער עולם, פֿאַרשטייט איר מיך, קיין עין-הרע, קרענקט... ווי אַזוי, האָט איר געזאָגט, רופֿט מען אים, דעם דאָקטער אייערן? פֿינפֿינפֿיין...

– פֿינפֿינקלקרויט. איך דאַרף צו אים האָבן ניט מכח זיך...

– נאָר צוליב אייער ווייב? טאָ גייט גלייך אַהין – זעט איר? דאַרט זיצט אַ ווייבערשער דאָקטער. דאָס הייסט, אַ דאָקטער אַן אַקושאָר. מע זאָגט, אַ בריה אַ דאָקטער, און נאָר אויף די די חלאַתן... אַז מע שמועסט אַ ספעציאַליסט, איז דאָך ניט שייך! ס'איז שוין היינט אַזוי איינגעפֿירט אומעטום, אַז אויף יעדער

ספעציאלנאָסט איז אַ באַזונדערער דאָקטער: אויף בייכער אַ דאָקטער, אויף לונג-און-לעבערס אַ דאָקטער, אויף אויגן אַ דאָקטער, אויף נערווען אַ דאָקטער, אויף קינדער אַ דאָקטער... היינט דאָס היילן, וואָס מע היילט אַצינד, איז אויך נישט דאָס, וואָס אַ מאָל. אַ מאָל האָט מען געוויסט רפואות, רעצעפטן, פילן, פראַשקעס, ביטערע קרייטער; היינט איז געוואָרן אַ מאַדע מאַשינעס מיט רייבעניש, מיט מאַסאַזש, מיט בעדער, פשוטע בעדער – די דאָקטוירים אליין זענען היינט געוואָרן בעדערס, און ס'איז גאָר אַ סבֿרה, אַז היינט איז עס דאָס בעסטע געשעפֿט... אויף וואָס פֿאַר אַ ספעציאלנאָסט איז ער, דער דאָקטער, וואָס איר פֿרעגט זיך נאָך אויף אים? וואָס איז ער? אַ ייד?

– אַ ייד. וואָס דען? אַ גוי? איר הערט דאָך נאָכן נאָמען... פֿיינפֿינקלקרויט...

– פֿיינפֿינקלקרויט, האָט איר געזאָגט? נו-יאַ, פֿאַרשטייט זיך, אַ ייד. ווי באַלד אַז פֿיינפֿינקלקרויט, איז אַ ייד. ביי אונדז זענען אַלע צום מיינסטן ייִדישע דאָקטוירים. כאָטש אַפֿילו אַ ייד, אייגנטלעך, האָט ליב אַ גויישן דאָקטער; אַ ייד האָט ליב אַ גויישן אַדוואָקאַט, אַ גויישע קלייט און אַ גויישן לערער... אַ ייד איז די כפֿרה נאָך אַ גוי... איז ווי אַזוי, האָט איר געזאָגט, רופֿט מען אים, דעם דאָקטער אייערן? פֿייפֿער?

– ניט פֿייפֿער, נאָר פֿיינפֿינקלקרויט... איך דאַרף צו אים האָבן מכח עפעס אַנדערש...

– אַהא! מכחן פריזיוו מסתמא? אַן עצה האַלטן? איך פֿאַרשטיי שוין!... וואָס? ניין?... צי אפֿשר נאָר מכח אַ שידוך? איאַ, איך האָב געטראָפֿן? הערסט דו! וואָס דען? אַז ניט היילן זיך, און ניט קיין ווייב, און ניט קיין פריזיוו, איז מסתמה אַ שידוך... אויב אַזוי, דאַרפֿט איר אייער... ווי אַזוי הייסט ער דאַרט... אויף טישטשע כפרות. איך וועל אייך אַנווייזן אַ סך אַ בעסערן דאָקטער. עס ווענדט זיך, ביי וואָס יענער האַלט? וויפֿל גיט מען?... וואָרום, געוויינטלעך, וואָס מער פראַקטיקע, אַלץ מער נדן. און אַפֿילו גאָר אַן פראַקטיקע, וועט איר אויך דאַרפֿן באַצאָלן, וואָרום היינטיקע צייטן אַ ליאַדע סטודענטל, אַבי ער

איז נאָר אין אוניווערסיטעט, וועט איר אים שוין ווינציקער ווי
פֿאַר פֿינף-זעקס טויזנט קאַרבן נישט קויפֿן. היינט בֿפֿרט אַ
פֿאַרטיקער דאָקטער, ער מעג זײַן אַ שמאַטע שבשמאַטע! איר
זאָגט מיר אַקוראַט, וואָס מיינט יענער?

– ניין, ווייס איך וואָס – ניט דאָס!... איר האָט גאָר אין גאַנצן אַ
טעות...

– למאי זאָלט איר וועלן איבערשפּאַרן? איר הערט וואָס איך
זאָג אייך. אויב יענער קאָן גוט באַצאָלן, איז דאָס פֿאַר
אים אָנגעמאַסטן. דאָס איז שוין איין מאָל אַ דאָקטער. אַ
פּראָפֿעסער! ער איז אויף אַלסדינג: אויף בײַכער, און אויף
נערוון, און אויף צײַן, און אויף קינדער, און אויף אָפּעראַציעס,
און ווייבער האַלטן פֿון אים גאָר אַן עולם ומלואו, וואָרום ער
איז טאַקע זייער אַ פֿײַנער יונגאַטש, פֿאַרשטייט איר מיך, אַ
הויכער, אַ „מאושטשינע“! און דערצו איז ער נאָך אַ ציוניסט
אויך, און אַ פּיסק האָט ער – אש-להבֿה! אַז מע שמועסט אַ
צאַקע אַ דאָקטער, איז דאָך ניט שײַך!

– ניין! איך זאָג דאָך אייך, אַז איך דאַרף גאָר...

– האָ? אַזוי זשע רעדט! וואָס זשע דערציילט איר מעשיות? איר
זעט אַן דאָרט אַ ווייס מויערל?

– נו? איז דאָרט זיצט פֿײַנפֿינקלקרויט?

– דאָרט זיצט ניט פֿײַנפֿינקלקרויט, דאָרט זיצט מאיר
טאַלאַטשינאַווס. אַ ייִד אַ גבֿיר. געווען אַ מאָל אַ קבצן
הגדול הגבור והנורא; אַצינד, חוץ זײַן שאַדן, אויף אונדז בײַדן
געזאָגט געוואָרן. האָט ער אַ טעכטערל, איז זי מיאוס ווי דער
טויט. נאָר אַז גאָט העלפֿט, ס'איז דאָ מיט וואָס, פֿאַרשמירט מען
דאָס פנים מיט אַ צען-פֿופֿצן טויזנט קאַרבן און מע פֿאַרגינט זיך
איר אַראָפּברענגען אַ חתן אַ דאָקטער אַזש פֿון סאַמע קיעוו.
דאָס הייסט, געענדיקט האָט ער אין קיעוו, אַליין איז ער גאָר אַן
אומאַנער פֿון אומאַן...

– אַקעגן וואָס דערציילט איר עס מיר?

– אַקעגן דעם, וואָס איר פֿרעגט זיך נאָך אויף...

– אויפֿן דאָקטער פֿינפֿינקלקרויט? דאָס פֿרעג איך ניט, ווייל איך דאַרף אַ שידוך טאָן מיט אַ דאָקטער, נאָר ווייל דער דאָקטער פֿינפֿינקלקרויט איז...

– האָט איר דאָך באַלד געקאָנט זאָגן! און איך האָב געמיינט, אַז דאָ האַנדלט זיך וועגן אַ שידוך! הערט זשע אויס, אַז ס'איז יאָ אַזוי, גיט אַהער דאָס אויער... האָב איך אַ ספּעציאַליסט – נאָר וואָס פֿון דער נאָדל אַרויס... ניט לאַנג געעפֿנט אַ קאַבינעט... ער האָט געכאַפט עטלעכע טויזנט קאַרבן ירושה, האָט ער זיך מיישבֿ געווען און האָט דאָס גאַנצע געלט אַריינגעבראַקט אין אַ מאַשין, אַליין געפֿאַרן קיין אויסלאַנד נאָך דער מאַשין. קיין פּראַקטיקע דערווייל האָט ער נאָך ניט, נאָר איך זאָל שוין האָבן אַזאַ דאגה מיט וווּ נעמט מען אויף שבת, ווי איך האָב אַ דאגה מיט זיין פּראַקטיקע! זאָרגט זיך ניט, ער וועט האָבן די בעסטע פּראַקטיקע, אָט וועט איר זען, וואָרום די דאָקטוירים, וואָס אויף די דאָזיקע שלאַפֿקייטן, האָבן אַלע די שענסטע פּראַקטיקע! ספּעציאַליסטן!... זע-נאָר, וואָס כאַפט איר זיך אַזוי? וואָס אַנטלויפֿט איר? שטייט אַ וויילע! איך האָב אייך נאָך ניט געקאָנטשעט. איך האָב נאָך אַ פֿאַר דאָקטוירים...

– אָבער, אין גאַטעס ווילן! לאַזט מיך צו רו מיט אייערע דאָקטוירים! וואָס האָט איר זיך אָנגעקלעפּט? איך דאַרף ניט קיין דאָקטער, איך דאַרף ניט קיין פּריזיוו, איך דאַרף ניט קיין שידוך, איך דאַרף ניט קיין ספּעציאַליסט – איך בין ניט מער ווי אַ פּריקאַזטשיק. איך דאַרף האָבן צום דאָקטער פֿינפֿינקלקרויט גאָר מכּח עפּעס אַנדערש: סע קומט אונדז פֿון אים פֿאַרן גאַנצן ווינטער פֿאַר האַלץ...

– פֿאַר האַלץ?!... אַלע בייזע וויסטע חלומות! געזען אַ ביסל! דערטאַפט אַ ווילד-פֿרעמדן יידן און דרייט אים אַ ספּאַדיק: פֿינפֿינקלקרויט! אפֿשר האָט יענער קיין צייט ניט? אפֿשר לויפֿט גאָר יענער זוכן, וווּ פֿאַרדינט מען אַ קערבל – ס'איז ערבֿ שבת? איך האָב אָבער באַלד דערקענט, הערט איר, אַז איר דאַרפֿט זיין

אַ ייִד פֿון האָלץ, גאַט זאָל מיך אַזוי באַגליקן אויף דער עלטער!
אַט די הילצערנע ייִדן – טפֿו!...

Transcribed by Itsik Goldenberg.
Copyright © 2007 Leonard Prager.
All Rights Reserved